

ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

"คุณภาพระหว่างเสรีภาพ
ของการทำหน้าที่สื่อบนความรับผิดชอบ
กับการกำกับที่มีความชอบธรรม
การดำรงรักษาเสรีภาพในการรับรู้
ของประชาชน และการให้สื่อ
เป็นโรงเรียนของสังคม"

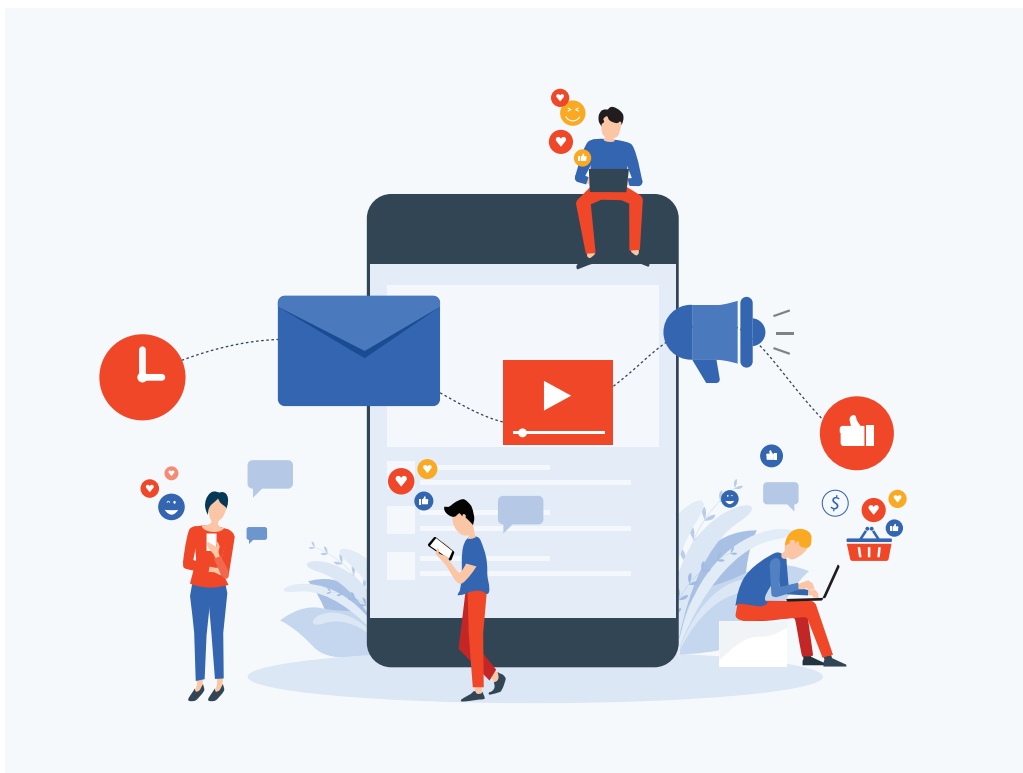
การสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ

เป็นเครื่องมือสำคัญของประเทศในการเผยแพร่ข้อมูล
ข่าวสารไปสู่ประชาชนทุกระดับอย่างเป็นวงกว้าง
สร้างบรรทัดฐานและค่านิยมของสังคม ทั้งนี้ การสื่อสาร
ในปัจจุบันมีรูปแบบและช่องทางที่มีความหลากหลาย
มากขึ้น ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและสื่อสาร
กันได้อย่างรวดเร็ว ทั้งการสื่อสารภายในประเทศ
และระหว่างประเทศ จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชน
ทุกช่วงวัยมีการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์และรู้เท่าทันสื่อ
โดยปัจจุบันมีสถานการณ์และแนวโน้มที่สำคัญ อาทิ
การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร ส่งผล
กระทบต่ออุตสาหกรรมสื่อโดยรวมที่ต้องแข่งขัน
และเพิ่มประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีดังกล่าว
ทั้งในแง่ของคุณภาพของเนื้อหาสาระ ต้นทุนและรายได้
จากการดำเนินการ การเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้บริโภค
สื่อที่สามารถเป็นได้ทั้งผู้ผลิต (Creator) ผู้นำเสนอ
(Sender) และผู้บริโภค (Receiver) สื่อไปพร้อมกัน
โดยสื่อออนไลน์ที่ประชาชนเข้าถึงส่วนใหญ่เป็นของ
ต่างประเทศ และไม่มีผู้กำกับดูแลหรือบริหารจัดการ
ที่ชัดเจน ทำให้เสี่ยงต่อการใช้เป็นช่องทางในการ
หลอกลวงการเผยแพร่ข้อมูลหรือการแสดงความคิดเห็น

(Bully) ที่ไม่เหมาะสม สร้างความเดือดร้อน หรือคุกคาม ต่อสิทธิส่วนบุคคล นอกจากนี้ ผู้ประกอบการด้านสื่อสารมวลชนและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อได้ให้ความสำคัญกับการสื่อสารผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์เพื่อสามารถนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ผ่านช่องทางที่หลากหลายมากขึ้น ซึ่งอาจขาดการกลั่นกรองตรวจสอบแหล่งที่มาและความถูกต้องของข้อมูลก่อนการนำเสนอ ทำให้เนื้อหาข่าวสารไม่มีคุณภาพและมุ่งเน้นความนิยมเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาของการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ได้มีการกำหนดเรื่องและประเด็นปฏิรูปไว้ทั้งสิ้น 6 ประเด็น ได้แก่ (1) การปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน (2) แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อ (3) การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ (4) การปฏิรูปแนวทางการกำกับดูแลสื่อออนไลน์ (5) การปฏิรูป

การบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์ / กิจกรรมอวกาศ และระบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยฯ และ (6) การปฏิรูประบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ เพื่อการบรรลุเป้าหมายของแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนี้ (1) การมุ่งเน้นการสร้างดุลยภาพระหว่างเสรีภาพของการทำหน้าที่ของสื่อบนความรับผิดชอบต่อการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อความชอบธรรม และการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีจรรยาบรรณ ดำรงรักษาเสรีภาพของการแสดงออก การรับรู้ของประชาชน ด้วยความเชื่อว่าเสรีภาพของการสื่อสารคือเสรีภาพของประชาชนตามแนวทางของประชาธิปไตย และ (2) สื่อเป็นโรงเรียนของสังคมในการให้ความรู้แก่ประชาชน ปลุกฝังวัฒนธรรมของชาติ และปลูกฝังทัศนคติที่ดี

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1) **การรู้เท่าทันสื่อของประชาชน** การขับเคลื่อนให้ประชาชนมีการรู้เท่าทันสื่อและการผลักดันให้เกิดการจัดทำและบรรจุหลักสูตรเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่าและระดับอุดมศึกษายังมีความท้าทายที่สำคัญในการจัดทำและบรรจุหลักสูตรเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่าและระดับอุดมศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จึงควรเร่งจัดทำหลักสูตรและเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ “การรู้เท่าทันสื่อ” ให้แล้วเสร็จโดยเร็วและบรรจุหลักสูตรและเนื้อหาสาระดังกล่าวในการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นให้มีเนื้อหาครอบคลุมถึงความฉลาดรู้เรื่องสื่อ ความรอบรู้เรื่องสื่อ การตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่และอิทธิพลของสื่อต่อสาธารณะ พร้อมทั้งพัฒนาทักษะบุคลากรด้านการศึกษาให้มีความพร้อมรองรับการสอนเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ทันทีเมื่อหลักสูตรและเนื้อหาสาระดังกล่าวแล้วเสร็จ นอกจากนี้ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์และรณรงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อสำหรับประชาชนผ่านช่องทางที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง

2) จริยธรรมของสื่อมวลชน การผลักดันร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ให้มีผลบังคับใช้ รวมถึงการสร้างการตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมเพื่อให้การดำเนินการตามกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างการยอมรับและการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ เป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญ จึงควรเร่งรัดการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. เพื่อให้มีผลบังคับใช้ พร้อมทั้งควรสร้างการรับรู้ต่อกลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อและผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว นอกจากนี้ ควรดำเนินการมาตรการสนับสนุนเพิ่มเติมให้มีการกำกับดูแลกันเองของสื่อมวลชนและการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อช่วยพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อและผู้ประกอบการสื่อสารมวลชนของประเทศในระยะยาวต่อไป

3) การบริหารจัดการด้านการสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคม และการปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ อุตสาหกรรมสื่อของไทยยังคงมีความท้าทายในเรื่องของการปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์และมาตรการของภาครัฐ อีกทั้งกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานโครงข่ายสื่อสารเคลื่อนที่ และการใช้งานเครื่องวิทยุโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐจึงควรพิจารณาแนวทางการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมสื่อ เพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสื่อสามารถปรับตัวและพัฒนาให้พร้อมรับกับสถานการณ์ที่มีการแข่งขันมากขึ้น และในการจัดสรรคลื่นความถี่จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม โดยมุ่งเน้นให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมกับผู้ประกอบการสื่อทุกระดับ อีกทั้งควรควรสร้างการรับรู้แก่ทุกภาคส่วนในรายละเอียดและข้อกำหนดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในการใช้สื่อดิจิทัลหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ของประชาชนในชีวิตประจำวัน และสร้างความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการในการดำเนินธุรกิจตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือที่สามารถรองรับการปรับเปลี่ยนคลื่นความถี่เพื่อใช้ในการกิจด้านการบรรเทาสาธารณภัยให้สามารถขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

4) การให้ข้อเท็จจริงและเสรีภาพในการสื่อสารจากภาครัฐ การสื่อสารของหน่วยงานของรัฐยังขาดการประเมินผลการรับรู้ของประชาชน ส่งผลให้ไม่ได้รับข้อมูลและข้อเสนอแนะเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการกำหนดแนวทางและรูปแบบการประชาสัมพันธ์และผู้รับผิดชอบการให้ข้อมูลของหน่วยงานในแต่ละระดับความสำคัญของข้อมูล และการประเมินผลการสร้างการรับรู้ของการสื่อสารข้อมูลสำคัญของหน่วยงาน

สรุปการดำเนินงานของเรื่องและประเด็นปฏิรูป

ปี 2562 • ปี 2563 • เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 1 การปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน (0801)

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 1 อยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย โดยช่วงที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อโดยผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง อาทิ รมรณรงค์การใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์และการรู้เท่าทันสื่อสำหรับเยาวชนในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย การสร้างความเข้าใจการรู้เท่าทันสื่อผ่านรายการวิทยุและโทรทัศน์ ฝึกอบรมผู้ผลิตสื่อออนไลน์ให้มีความรู้ความเข้าใจการรู้เท่าทันสื่อและสามารถผลิตเนื้อหาสาระที่มีคุณภาพและสร้างสรรค์ จัดสัมมนาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการรู้เท่าทันสื่อ และเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ ตลอดจนได้จัดหลักสูตรอบรมการจัดการเรียนรู้วิทยาการคำนวณสำหรับครูทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยครูที่ผ่านการอบรมจะนำความรู้ถ่ายทอดสู่ผู้เรียนให้สามารถมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ รวมทั้งมีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กไทย และนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการรู้เท่าทันสื่อได้

ปี 2562 • ปี 2563 • เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 2 แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อ (0802)

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 2 อยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย โดยช่วงที่ผ่านมา กรมประชาสัมพันธ์ร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ซึ่งปัจจุบันกรมประชาสัมพันธ์ได้แจ้งยืนยันร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเรียบร้อยแล้ว และอยู่ระหว่างการนำเสนอคณะรัฐมนตรี ก่อนเสนอฝ่ายนิติบัญญัติพิจารณาตามกระบวนการของรัฐธรรมนูญตามขั้นตอน นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐได้มีการดำเนินการจัดฝึกอบรมบุคลากรเกี่ยวกับหลักสูตรผู้ประกาศข่าว เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน และยกระดับทักษะวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน

ป 2562 • ป 2563 • เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 3 การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ (0803)

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 3 ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย โดยช่วงที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินการปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ อาทิ การศึกษาสัดส่วนการจัดสรรคลื่นความถี่ในกิจการกระจายเสียง โดยพิจารณาจากความต้องการของภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชนภายใต้กรอบของกฎหมาย และพิจารณาเชิงพื้นที่แบ่งตามประเภทการอนุญาตประกอบกิจการ ได้แก่ การประกอบกิจการบริการสาธารณะ การประกอบกิจการบริการชุมชน และการประกอบกิจการทางธุรกิจ เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการจัดสรรคลื่นความถี่ในกิจการกระจายเสียงภายหลังการคืนคลื่นความถี่ในปี 2565 และดำเนินการจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิรูปสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) และดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาผังรายการโดยจัดสรรเวลาให้ทุกภาคส่วนเข้ามีส่วนร่วมในการผลิตรายการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการผลิตเนื้อหาที่ตอบสนองความต้องการของภาครัฐและภาคประชาชน และเพิ่มเติมเนื้อหาสาระรายการที่มีความหลากหลาย โดยให้ความสำคัญในการจัดตั้งสถานีโควิด-19 เพื่อประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้เกี่ยวกับมาตรการของรัฐบาล เพื่อลดผลกระทบสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ป 2562 • ป 2563 • เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 4 การปฏิรูปแนวทางการกำกับดูแลสื่อออนไลน์ (0804)

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 4 อยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย โดยช่วงที่ผ่านมา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้ให้ความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของกองป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางเทคโนโลยีเป็น Official Point of Contact เพื่อจัดการข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ที่มีผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินประชาชนเป็นวงกว้าง ให้เกิดการรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องและเท่าทันสื่อ ตลอดจนอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการรับข้อร้องเรียนที่เกิดจากการใช้สื่อออนไลน์ มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและแก้ไขปัญหาข่าวปลอม (Anti Fake News Center: AFNC) เพื่อเป็นช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมค้นหา แจ้งเบาะแสตลอด 24 ชั่วโมง และช่วยกันป้องกันการแชร์เนื้อหาข่าวที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติได้พัฒนาระบบตรวจสอบข้อมูล และคุ้มครองข้อมูลออนไลน์ของประชาชนผ่านโครงการบริหารจัดการระบบการลงทะเบียนผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ด้วยระบบอัตลักษณ์ ผ่านแอปพลิเคชัน 2 แซะ ทำให้สามารถพิสูจน์และยืนยันตัวตนก่อนการลงทะเบียนผู้ใช้บริการ โดยใช้ระบบรู้จำใบหน้า (face recognition) เพื่อป้องกันการลักลอบโจรกรรมข้อมูลและนำไปก่อเหตุในทางที่มีขอบ

ป 2562 • ป 2563 • เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 5 การปฏิรูปการบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์ / กิจกรรมอวกาศ และระบบเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจป้องกันบรรเทาสาธารณภัยฯ (0805)

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 5 อยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย โดยช่วงที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินงาน อาทิ การกำหนดหลักเกณฑ์แนวทางการใช้คลื่นความถี่ร่วมกันบนโครงข่ายแห่งชาติ สำหรับภารกิจป้องกันบรรเทาสาธารณภัย การจัดทำแผนบริหารสิทธิในการเข้าใช้วงโคจรดาวเทียม และอยู่ระหว่างจัดทำประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตสิทธิในการเข้าใช้วงโคจรดาวเทียมในลักษณะจัดชุด (Package) รวมทั้งได้มีการยกย่องพระราชบัญญัติกิจการอวกาศ พ.ศ. ... โดยสาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้กล่าวว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประเทศไทยมีกฎหมายและหน่วยงานกลางบูรณาการนโยบายและแผนกิจการอวกาศพัฒนากิจการอวกาศให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง

ป 2562 • ป 2563 • เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 6 การปฏิรูประบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ (0806)

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 6 ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย โดยช่วงที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินงาน อาทิ โครงการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ (ประจำปีและประจำวัน) เพื่อพัฒนาศูนย์ข้อมูลระบบฐานข้อมูลข่าวกลาง (PRD News Data Center) ให้เป็นระบบคลังข้อมูลข่าวสารความรู้อัจฉริยะและเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารด้านการประชาสัมพันธ์ให้ทันสมัย สามารถตอบสนองความต้องการในการให้บริการประชาชน และตอบสนองการทำงานในการเป็นหน่วยงานบริการด้านการประชาสัมพันธ์ พร้อมทั้งเป็นช่องทางในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ การจัดทำหลักสูตรพัฒนาการสื่อสารในยุคดิจิทัลกำหนดเนื้อหาและการสื่อสารในยุคดิจิทัล เพื่อบรรจุในหลักสูตรการอบรมผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการประชาสัมพันธ์และสื่อสารมวลชนของประเทศ และได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการสื่อสารยุคดิจิทัล เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของภาครัฐมีความรู้และทักษะด้านการสื่อสารในยุคดิจิทัล และการจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2563 - 2565 (ฉบับปรับปรุงให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี)

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 1

ปี 2562 ●

ปี 2563 ●

การปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อ ของประชาชน

● เป้าหมาย ●

ประชาชนทุกช่วงวัยสามารถพิจารณาเนื้อหาสาระของข้อมูลข่าวสารและเลือกบริโภคสื่อได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

● ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 ●

หลักสูตรด้านสื่อศึกษาได้รับการบรรจุในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา และมีรายการที่มีเนื้อหาสาระสร้างสรรค์ มีประโยชน์ และสอดคล้องกับสังคมไทยเพิ่มขึ้น

สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป

การสื่อสารในปัจจุบันมีรูปแบบและช่องทางที่มีความหลากหลายมากขึ้น ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว ทั้งการสื่อสารภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยเนื้อหาสาระของการสื่อสารยังไม่มีกระบวนการกลั่นกรองความถูกต้องของข้อมูล จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชนทุกช่วงวัยมีการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์และรู้เท่าทันสื่อสามารถพิจารณาเนื้อหาสาระและเลือกบริโภคสื่อได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม รวมทั้งผลักดันให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ การขับเคลื่อนการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมามีความท้าทายในประเด็นการบรรจุหลักสูตรเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา และการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนทุกกลุ่มและทุกช่วงวัย มีกระบวนการในการคิด วิเคราะห์ และสามารถแยกแยะการรับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งที่มา เนื้อหาสาระที่ถูกต้อง และสามารถนำไปต่อยอดให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ โดยสถานการณ์ในช่วงปี 2563 สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.) ได้ดำเนินการ

สำรวจและจัดทำรายงานข้อมูลสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของประเทศไทย ซึ่งดำเนินการตามกรอบการประเมินขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ซึ่งในปี 2563 ยังอยู่ระหว่างการดำเนินการสำรวจและจัดเก็บข้อมูล อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากรายงานของปี 2562 พบว่าสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของประเทศไทยอยู่ในระดับดี มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ที่ 68.1 คะแนน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การเข้าถึงเนื้อหาข้อมูลและสารสนเทศ (Access) 72.7 คะแนน การประเมินคุณค่าข้อมูลสื่อและสารสนเทศ (Evaluation) 66.1 คะแนน และการสร้างและใช้ประโยชน์ข้อมูลสื่อและสารสนเทศ (Creation) 65.7 คะแนน โดยคะแนนด้านการประเมินอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมและคะแนนด้านการเข้าถึง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าภาครัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจความสำคัญของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ และสามารถวิเคราะห์ ประเมิน ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเนื้อหาและแหล่งที่มาของข้อมูล เพื่อให้สามารถเลือกบริโภคสื่อได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

การดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อโดยผ่านช่องทางสื่อสารที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง อาทิ รมรณรงค์การใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์และการรู้เท่าทันสื่อสำหรับเยาวชนในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย การสร้างความเข้าใจการรู้เท่าทันสื่อผ่านรายการวิทยุและโทรทัศน์ ฝึกอบรมผู้ผลิตสื่อออนไลน์ให้มีความรู้ความเข้าใจการรู้เท่าทันสื่อและสามารถผลิตเนื้อหาสาระที่มีคุณภาพและสร้างสรรค์ รวมทั้งกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ได้ดำเนินการจัดสัมมนาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการรู้เท่าทันสื่อ และเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดหลักสูตรอบรมการจัดการเรียนรู้วิทยาการคำนวณสำหรับครูทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยครูที่ผ่านการอบรมจะนำความรู้ถ่ายทอดต่อผู้เรียนให้สามารถมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ รวมทั้งมีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กไทย และนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการรู้เท่าทันสื่อได้

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย
การขับเคลื่อนให้ประชาชนมีการรู้เท่าทันสื่อยังมีความท้าทายที่สำคัญในการจัดทำและบรรจุหลักสูตรเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่าและระดับอุดมศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถพิจารณาเนื้อหาสาระของข้อมูลข่าวสารและเลือกบริโภคสื่อได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในระยะต่อไป กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเร่งจัดทำหลักสูตรและเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ “การรู้เท่าทันสื่อ” ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว และบรรจุหลักสูตรและเนื้อหาสารดังกล่าวในการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นให้มีเนื้อหาครอบคลุมถึงความฉลาดรู้เรื่องสื่อ ความรอบรู้เรื่องสื่อ การตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่และอิทธิพลของสื่อต่อสาธารณะ เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึง เข้าใจ วิเคราะห์ ตีความ และประเมินเรื่องสารของสื่อ ตลอดจนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีวิจารณญาณ พร้อมทั้งพัฒนาทักษะบุคลากรด้านการศึกษา ให้มีความพร้อมรองรับการสอนเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ทันทีเมื่อหลักสูตรและเนื้อหาสารดังกล่าวแล้วเสร็จ นอกจากนี้ ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์และรณรงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อสำหรับประชาชนผ่านช่องทางที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มเป้าหมายที่มีการรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ พร้อมทั้งควรเร่งส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านการสื่อสารและผู้ผลิตสื่อออนไลน์ให้เป็นมืออาชีพและสามารถจัดทำเนื้อหาสาระที่มีข้อมูลที่ถูกต้อง มีประโยชน์ มีคุณภาพ และสอดคล้องกับสังคมไทยต่อไป

ปี 2562 ●

ปี 2563 ●

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 2

แนวทางการส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อ

● เป้าหมาย ●

ยกระดับมาตรฐานการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน และมีกลไกการกำกับดูแลการทำหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนให้เป็นไปตามจริยธรรมสื่อมวลชน

● ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 ●

การประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 35 กำหนดให้บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ประกอบกับปัจจุบันผู้ประกอบการด้านสื่อสารมวลชนและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อได้ให้ความสำคัญกับการสื่อสารผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์เพื่อสามารถนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วโดยผ่านช่องทางที่หลากหลายมากขึ้น ซึ่งอาจขาดการกลั่นกรองตรวจสอบแหล่งที่มาและความถูกต้องของข้อมูลก่อนการนำเสนอ ทำให้เนื้อหาข่าวสารไม่มีคุณภาพและมุ่งเน้นความนิยมเป็นหลัก ดังนั้น การส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อ จึงมุ่งเน้นให้มีกลไกระดับชาติในการส่งเสริมและกำกับดูแลผู้ประกอบการและนักวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน เพื่อให้มีการดำเนินการตามมาตรฐานสากลบนพื้นฐานของกฎหมาย มีความรับผิดชอบ และมีมาตรฐานจริยธรรมในวิชาชีพ ทั้งนี้ การขับเคลื่อนการดำเนินงานที่ผ่านมามีความท้าทายในประเด็นการสร้างการยอมรับและยึดถือการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพในผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน และการส่งเสริมให้เกิดการกำกับดูแลกันเองของสื่อมวลชนวิชาชีพอย่างเป็นรูปธรรม โดยสถานการณ์ในช่วงปี 2563 การส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้กำหนดให้มีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติส่งเสริม

จริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ซึ่งกรมประชาสัมพันธ์ร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติฯ และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ นักวิชาการ ผู้ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป ผ่านรูปแบบการจัดประชุมสัมมนาและผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยปัจจุบันผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว และอยู่ระหว่างการนำเสนอตามขั้นตอน ซึ่งหากร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีผลบังคับใช้ จะนำไปสู่การจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนเพื่อทำหน้าที่คุ้มครองเสรีภาพของสื่อมวลชน และคณะกรรมการจริยธรรมสื่อเพื่อทำหน้าที่กำกับดูแล และส่งเสริมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนในการปฏิบัติตามจริยธรรม อันจะส่งผลให้เกิดการยกระดับมาตรฐานการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต่อไป

การดำเนินงานที่ผ่านมา กรมประชาสัมพันธ์ได้แจ้งยืนยันร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเรียบร้อยแล้ว และอยู่ระหว่างการนำเสนอคณะรัฐมนตรี ก่อนเสนอฝ่ายนิติบัญญัติพิจารณาตามกระบวนการของรัฐธรรมนูญตามขั้นตอน นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐได้มีการดำเนินการจัดฝึกอบรมบุคลากรเกี่ยวกับหลักสูตรผู้ประกาศข่าว เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน และยกระดับทักษะวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ความท้าทายที่สำคัญในการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อ นอกจากการผลักดันร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ให้มีผลบังคับใช้ เพื่อให้มีกลไกและหน่วยงานรับผิดชอบในการส่งเสริมและกำกับดูแลผู้ประกอบการและนักวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว การปฏิบัติตามกฎหมายเป็นความท้าทายที่สำคัญที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสร้างการตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมเพื่อให้การดำเนินการตามกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างการยอมรับและการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ ส่งเสริมให้มีกลไกการกำกับดูแลกันเองของสื่อมวลชนวิชาชีพอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานการประกอบวิชาชีพสื่อในภาพรวมและสร้างความยอมรับจากประชาชนและสังคม

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในระยะต่อไป ควรเร่งรัดการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวเพื่อให้มีผลบังคับใช้ และนำไปสู่การดำเนินการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชน เพื่อทำหน้าที่คุ้มครองเสรีภาพของสื่อมวลชน และการจัดตั้งคณะกรรมการจริยธรรมสื่อ เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลและส่งเสริมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน รวมทั้งสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีควรเตรียมพร้อมในการทำหน้าที่เป็นฝ่ายธุรการชั่วคราว เพื่อสรรหากรรมการบริหารสภาวิชาชีพสื่อมวลชนและดำเนินขั้นตอนการจัดตั้งสำนักงานสภาวิชาชีพสื่อมวลชนเพื่อทำหน้าที่เป็นฝ่ายธุรการ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกฎหมาย รวมทั้งควรสร้างการรับรู้ต่อกลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อและผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว นอกจากนี้ ควรดำเนินการมาตรการสนับสนุนเพิ่มเติมให้มีการกำกับดูแลกันเองของสื่อมวลชนและการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อช่วยพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อและผู้ประกอบการสื่อสารมวลชนของประเทศในระยะยาวต่อไป

นอกจากนี้ สื่อสมัยใหม่ อาทิ สื่อออนไลน์ เคเบิลทีวีแบบสมัครสมาชิก และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ยังคงมีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการสื่อสาร รวมทั้งจำนวนผู้เข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่เพิ่มขึ้นทำให้ธุรกิจต่าง ๆ ให้ความสนใจโฆษณาผ่านตลาดออนไลน์มากขึ้น เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่า แต่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้รวดเร็วและมากกว่าช่องทางอื่น สำหรับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสื่อของไทยในรูปแบบดั้งเดิมที่ได้รับส่วนแบ่งจากมูลค่าการใช้จ่ายดังกล่าวลดลง ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ นิตยสาร โฆษณาโทรทัศน์ จำเป็นต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงในการนำเสนอสาระที่มีคุณภาพผ่านช่องทางการนำเสนอในรูปแบบออนไลน์

การดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสำนักงาน กสทช. ได้จัดทำแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ฉบับที่ 2 แล้วเสร็จ และประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2563 โดยแผนแม่บทนี้ได้มุ่งเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรคลื่นความถี่ที่มีอยู่จำกัดให้มีการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการในปัจจุบัน และจัดทำประกาศหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการเรียกคืนคลื่นความถี่ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์หรือใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่ายิ่งขึ้น ซึ่งการเรียกคืนคลื่นความถี่ในปัจจุบันได้นำประกาศดังกล่าวมาบังคับใช้ รวมทั้งได้ดำเนินการศึกษาสัดส่วนการจัดสรรคลื่นความถี่ในกิจการกระจายเสียง โดยพิจารณาจากความต้องการของภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชนภายใต้กรอบของกฎหมาย และพิจารณาเชิงพื้นที่แบ่งตามประเภทการอนุญาตประกอบกิจการ ได้แก่ การประกอบกิจการบริการสาธารณะ การประกอบกิจการบริการชุมชน และการประกอบกิจการทางธุรกิจ เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการจัดสรรคลื่นความถี่ในกิจการกระจายเสียงภายหลังการคืนคลื่นความถี่ในปี 2565 รวมทั้งอยู่ระหว่างนำเสนอที่ประชุมสำนักงาน กสทช. เพื่อพิจารณา (ร่าง) แนวทางการปรับปรุงการใช้คลื่นความถี่ย่าน 3500 เมกะเฮิร์ตซ์ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับพัฒนาโครงข่ายโทรคมนาคมเคลื่อนที่รองรับเทคโนโลยี 5G ที่จะเพิ่มประสิทธิภาพด้านโครงสร้างพื้นฐานรองรับข้อมูล และเนื้อหาสาระที่เผยแพร่สื่อต่าง ๆ และการให้บริการแพลตฟอร์ม นอกจากนี้ กรมประชาสัมพันธ์ได้ดำเนินการปฏิรูปโครงสร้างองค์กรสื่อของภาครัฐ โดยอยู่ระหว่างนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเห็นชอบ (ร่าง) แผนปฏิรูปสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) และดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาผังรายการโดยจัดสรรเวลาให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตรายการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการผลิตเนื้อหาที่ตอบสนองความต้องการของภาครัฐและภาคประชาชน และเพิ่มเติมเนื้อหาสาระรายการที่มีความหลากหลาย ตลอดจนจัดทำแนวทางในการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานภายใน เพื่อพัฒนาให้เป็นสถานีโทรทัศน์ระดับชาติทั้งภาคภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และให้ความสำคัญในการจัดตั้งสถานีโควิด-19 เพื่อประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้เกี่ยวกับมาตรการของรัฐบาล เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาและลดผลกระทบสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย การปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์และมาตรการของภาครัฐ เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมสื่อของไทยยังคงมีความท้าทาย จึงควรพิจารณาแนวทางการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสื่อสามารถปรับตัวและพัฒนาให้พร้อมรับกับสถานการณ์ที่มีการแข่งขันมากขึ้น รวมทั้งในการจัดสรรคลื่นความถี่จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม โดยมุ่งเน้นให้เกิดความโปร่งใส และเป็นธรรมกับผู้ประกอบการสื่อทุกระดับ นอกจากนี้ ในการปฏิรูปโครงสร้างสถานีวิทยุและโทรทัศน์ของภาครัฐจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานให้เกิดผลสำเร็จ เพื่อเป็นกลไกของรัฐในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว ถูกต้อง และมีความทันสมัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในระยะต่อไป สถานีโทรทัศน์ของภาครัฐควรพิจารณาเร่งปรับปรุงและปฏิรูปโครงสร้างองค์กร เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน สามารถปรับตัวรองรับสถานการณ์ด้านเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสำนักงาน กสทช. ควรให้ความสำคัญในการกำหนดแนวทางการจัดสรรคลื่นความถี่ในกิจการกระจายเสียง เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมสื่อของไทยให้มีความเข้มแข็ง และส่งเสริมให้มีผู้ผลิตเนื้อหาและรายการที่มีคุณภาพ ตลอดจนเตรียมความพร้อมในการปรับปรุงการใช้งานคลื่นความถี่สำหรับพัฒนาโครงข่ายโทรคมนาคมเคลื่อนที่รองรับเทคโนโลยี 5G ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะต่อไป

ปี 2562 ●

ปี 2563 ●

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 4

การปฏิรูปแนวทาง การกำกับดูแลสื่อออนไลน์

● เป้าหมาย ●

การติดต่อสื่อสารและการส่งผ่านข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และปลอดภัย ประชาชนผู้บริโภคสื่อและผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสื่อได้รับการดูแล และคุ้มครอง

● ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 ●

มีหน่วยงานรับผิดชอบที่มีสถานะทางกฎหมายเพื่อกำกับดูแลผู้ประกอบการสื่อออนไลน์ มีระบบตรวจสอบข้อมูลด้วยเทคโนโลยีในการกำกับสื่อออนไลน์ให้เผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)

สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป

เทคโนโลยีด้านการสื่อสารในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะแบบออนไลน์เพิ่มขึ้น รวมทั้งประชาชนสามารถเป็นทั้งผู้ผลิต (Creator) ผู้นำเสนอ (Sender) และผู้บริโภค (Receiver) สื่อไปพร้อมกันได้ โดยสื่อออนไลน์ที่ประชาชนเข้าถึงส่วนใหญ่เป็นของต่างประเทศ และไม่มีผู้กำกับดูแลหรือบริหารจัดการที่ชัดเจน ทำให้เสี่ยงต่อการใช้เป็นช่องทางในการหลอกลวงการเผยแพร่ข้อมูลหรือการแสดงความคิดเห็น (Bully) ที่ไม่เหมาะสม สร้างความเดือดร้อน หรือคุกคามต่อสิทธิส่วนบุคคล ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานหลักในการร่วมมือกำกับดูแลสื่อออนไลน์ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มปริมาณการใช้งานสื่อออนไลน์ที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ การกำกับดูแลสื่อออนไลน์ในช่วงที่ผ่านมา มีประเด็นท้าทายที่สำคัญ คือ การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกองป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (ปท.) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ดศ.) ให้มีศักยภาพในการเป็นหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่เป็น Official Point of Contact ในการประสานกับผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์และเป็นจุดติดต่อกกลางสำหรับประชาชนผู้ใช้งาน รวมทั้งความสามารถของหน่วยงานของรัฐในการขอความร่วมมือจากผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ต่างประเทศในการปิดกั้นข้อมูลที่ละเมิดกฎหมายหรือกระทบต่อความเชื่อและความมั่นคงของประเทศไทย โดยสถานการณ์ในช่วงปี 2563 มีการพัฒนาอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีดิจิทัลของประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการติดต่อสื่อสาร และการส่งผ่านข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว โดยจากรายงานผลสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้งาน

อินเทอร์เน็ตประเทศไทยปี 2562 (เผยแพร่ล่าสุดเมื่อเดือนสิงหาคม 2563 โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)) พบว่า คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 10 ชั่วโมง 22 นาที ต่อวัน เพิ่มขึ้น 17 นาที จากปี 2561 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการใช้สื่อสังคมออนไลน์ร้อยละ 91.2 โดยเฉพาะการใช้ Social Media (Facebook Line และ Instagram) รองลงมาเป็นสื่อเอนเตอร์เทนเมนต์ และการค้นหาข้อมูลตามลำดับ

การดำเนินงานที่ผ่านมา คส. ให้ความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของกองป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางเทคโนโลยีเป็น Official Point of Contact เพื่อจัดการข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ที่มีผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินประชาชนเป็นวงกว้าง ให้เกิดการรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องและเท่าทันสื่อตลอดจนอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการรับข้อร้องเรียนที่เกิดจากการใช้สื่อออนไลน์ มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและแก้ไขปัญหาข่าวปลอม (Anti Fake News Center: AFNC) เพื่อเป็นช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมค้นหา แจ้งเบาะแสตลอด 24 ชั่วโมง และช่วยกันป้องกันการแชร์เนื้อหาข่าวที่ไม่เหมาะสมโดยมีผลการดำเนินการรับเรื่องร้องเรียนปัญหาออนไลน์ มีจำนวนเรื่องที่ต้องตรวจสอบ 6,512 เรื่อง และสามารถตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว 3,911 เรื่อง และมีการเผยแพร่ 988 เรื่อง (ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2563) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียง กิจกรรมโทรทัศน์ และกิจกรรมโทรคมนาคมแห่งชาติได้พัฒนาระบบตรวจสอบข้อมูลและคุ้มครองข้อมูลออนไลน์ของประชาชนผ่านโครงการบริหารจัดการระบบการลงทะเบียนผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ด้วยระบบอัตลักษณ์ ผ่านแอปพลิเคชัน 2 แซะ ทำให้สามารถพิสูจน์และยืนยันตัวตนก่อนการลงทะเบียนผู้ใช้บริการ โดยใช้ระบบรู้จำใบหน้า (face recognition) เพื่อป้องกันการลักลอบโจรกรรมข้อมูลและนำไปก่อเหตุในทางที่มีขอบ

ที่มา: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย การกำกับดูแลสื่อออนไลน์ยังคงขาดหน่วยงานกลางที่มีสถานะทางกฎหมายในการกำกับดูแลสื่อออนไลน์ ทำให้ไม่สามารถกำกับและดูแลสื่อออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังไม่มียุทธศาสตร์ Big Data สำหรับการบริหารจัดการข้อมูลที่ขาดความน่าเชื่อถือผ่านสื่อออนไลน์ ทำให้การจัดการข้อมูลในสื่อออนไลน์มีความล่าช้า ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการรับรู้ของประชาชนในวงกว้าง โดยเฉพาะในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือสภาวะวิกฤต

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในระยะต่อไป การปฏิรูปแนวทางการกำกับดูแลสื่อออนไลน์จำเป็นต้องให้ความสำคัญในการทบทวนและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม อาทิ เร่งผลักดันให้มีการแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายของสำนักงาน กสทช. ให้มีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมการกำกับดูแลสื่อออนไลน์ การผลักดันให้มีการแก้ไขกฎหมายอาญาในการกระทำผิดต่อเด็กทางออนไลน์ และร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดต่อเด็กโดยใช้สื่อออนไลน์ พ.ศ. นอกจากนี้ จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมบุคลากรและพัฒนาระบบ/อุปกรณ์ให้สามารถปฏิบัติงานในการกำกับดูแลสื่อออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ การนำระบบ AI และ Big Data มาใช้ในการเฝ้าระวังและจัดการ Fake News เพื่อลดความซ้ำซ้อน และสามารถดำเนินงานในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือสภาวะวิกฤต รวมถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและเฝ้าระวังข้อมูลเนื้อหาสาระที่เผยแพร่เพิ่มขึ้น การกำหนดมาตรการจูงใจในรูปแบบต่าง ๆ (Incentive และ Social Credit) เพื่อให้สื่อเกิดความรับผิดชอบต่อการผลิตและกำกับการเผยแพร่ให้มีคุณภาพ และร่วมกันช่วยตรวจสอบ เฝ้าระวัง การเผยแพร่สื่อออนไลน์ต่าง ๆ โดยภาครัฐให้การสนับสนุนให้มีความสมดุลในการดำเนินการ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 5

ปี 2562 ●

ปี 2563 ●

การปฏิรูปการบริหารจัดการ ความปลอดภัยไซเบอร์ / กิจการอวกาศ และระบบเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชน และโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจ การป้องกันบรรเทาสาธารณภัย และประโยชน์สาธารณะ

● เป้าหมาย ●

มีกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ครอบคลุมทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารและการจัดการคลื่นความถี่มีความพร้อมในการดำเนินการกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ

● ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 ●

มีกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และกิจการอวกาศ รวมทั้งมีการเตรียมความพร้อมโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารและคลื่นความถี่เพื่อสนับสนุนภารกิจป้องกันบรรเทาสาธารณภัยฯ

สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป การปฏิรูปการบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์ / กิจการอวกาศ และระบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจป้องกันบรรเทาสาธารณภัยฯ มีเป้าหมายในการผลักดันให้พระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์แห่งชาติ พ.ศ. พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. พระราชบัญญัติว่าด้วยดาวเทียมสื่อสารและการดำเนินการในอวกาศ พ.ศ. มีผลบังคับใช้ รวมทั้งให้ความสำคัญในการจัดเตรียมความพร้อมโครงสร้างพื้นฐานเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย และประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้ ในช่วงที่ผ่านมามีความท้าทายในประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินการของภาครัฐเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และข้อมูลส่วนบุคคล และการให้ความสำคัญในการกำหนดหลักเกณฑ์และแผนการเรียกคืนคลื่นความถี่เพื่อสนับสนุนภารกิจป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนการปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ให้มีความพร้อมรองรับการใช้งานร่วมกับคลื่นความถี่ที่จะเปลี่ยนแปลงไป โดยสถานการณ์ในปี 2563 ผู้ประกอบการธุรกิจต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับสื่อออนไลน์มากขึ้น เนื่องจากเป็นช่องทางธุรกิจที่สามารถเพิ่มปริมาณการขายสินค้าและบริการได้ในต้นทุนที่ลดลง และสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ง่าย และรวดเร็ว ประกอบกับลักษณะการใช้ชีวิตประจำวันมีการพึ่งพาเครือข่ายการสื่อสารผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นหลัก

Application

Information

Network

Operational

ส่งผลให้การทำธุรกรรมทางออนไลน์ และ e-Commerce เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสามารถเทียบเคียงได้จากผลการสำรวจของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) โดยในปี 2562 มีมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ประมาณ 4.02 ล้านล้านบาท หรือเติบโตขึ้นร้อยละ 6.91 จากปี 2561 และคาดว่าจะเติบโตอย่างต่อเนื่องในปี 2563 เนื่องจากการให้ความสำคัญกับการเว้นระยะห่าง ลดการสัมผัส จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลให้เกิดวิถีความปกติใหม่ (New Normal) รวมทั้งความจำเป็นในการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารในสภาวะวิกฤต หรือกรณีที่มีอาจเกิดสาธารณภัยส่งผลให้ภาครัฐต้องเร่งดำเนินการจัดทำกฎหมายและการบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์และข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อรักษาความมั่นคงปลอดภัยของรัฐ และสร้างความเชื่อมั่นจากทุกภาคส่วนในการดำเนินชีวิตประจำวันและประกอบธุรกิจในรูปแบบดิจิทัล ตลอดจนการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารรองรับภารกิจในด้านการบรรเทาสาธารณภัย

Encryption

Access control

End-user education

Disaster recovery

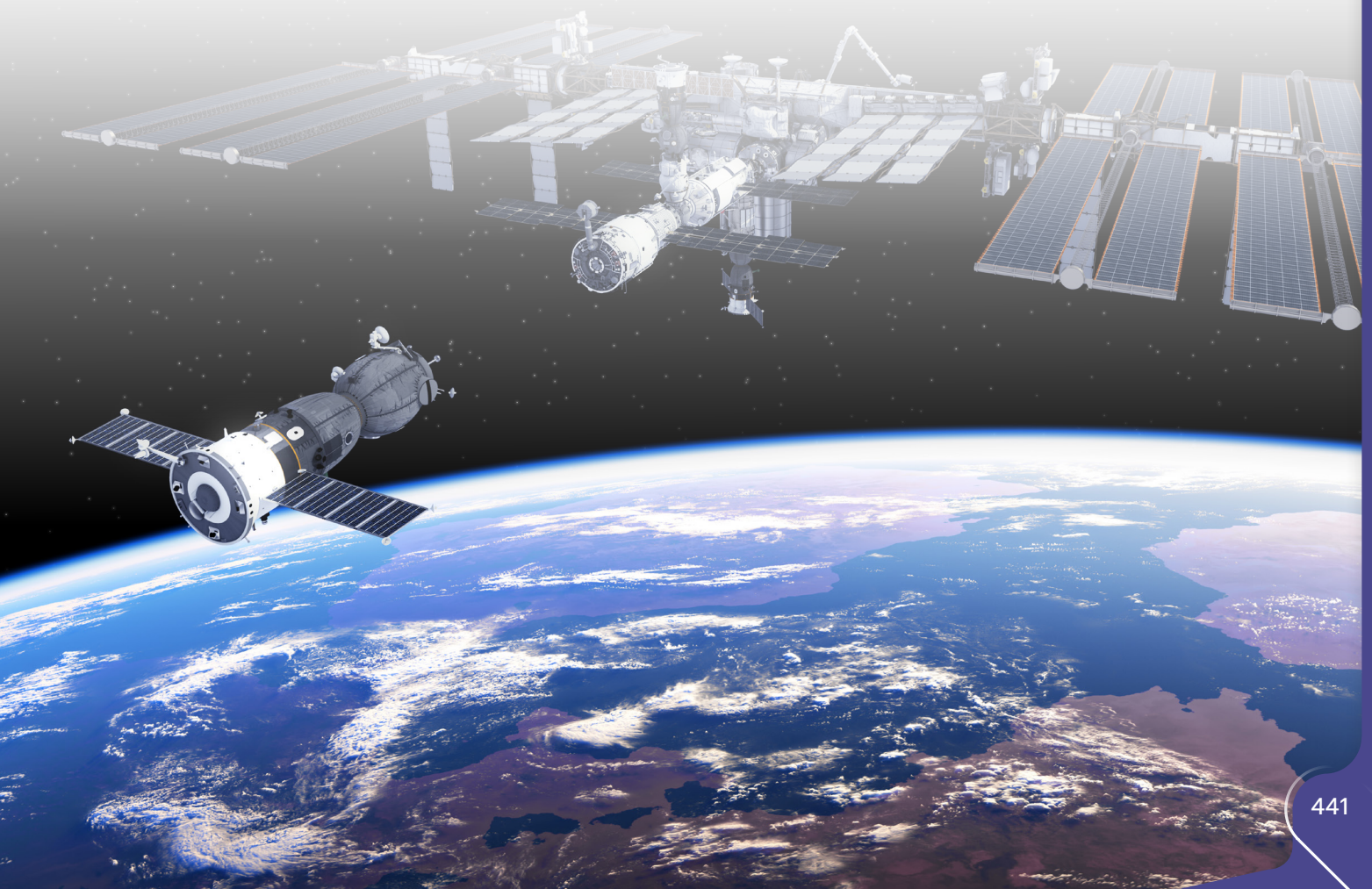
การดำเนินงานที่ผ่านมา สำนักงาน กสทช. ได้ดำเนินการ ดังนี้ (1) กำหนดหลักเกณฑ์แนวทางการใช้คลื่นความถี่ร่วมกันบนโครงข่ายแห่งชาติ สำหรับภารกิจป้องกันบรรเทาสาธารณภัย (2) กรณีฉุกเฉินหรือเกิดภัยพิบัติ (PPDR) ย่านความถี่ 814-819 MHz คู่กับ 859-864 MHz ตามประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การใช้คลื่นความถี่เพื่อสนับสนุนภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินและภัยพิบัติ โดยได้แจ้งเวียนไปยังทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว พร้อมทั้งจะมีการจัดอบรมให้แก่หน่วยงานในระยะต่อไป และ (3) จัดทำแผนบริหารสิทธิในการเข้าใช้วงโคจรดาวเทียม และอยู่ระหว่างจัดทำประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตสิทธิในการเข้าใช้วงโคจรดาวเทียมในลักษณะจัดชุด (Package) ซึ่งในการประชุม กสทช. ครั้งที่ 16/2563 เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2563 ได้มีมติเห็นชอบในหลักการแล้ว นอกจากนี้ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (คส.) ได้จัดทำพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2562 และจัดทำ (ร่าง) แผนแม่บทด้านการสื่อสารแห่งชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560 – 2565) ร่วมกับสำนักงาน กสทช. เพื่อนำเทคโนโลยี broadband ไร้สายมาใช้เป็นโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารและโทรคมนาคมในภารกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งการบูรณาการเทคโนโลยีเครือข่ายเพื่อสนับสนุนภารกิจบรรเทาสาธารณภัย (National Mobile Broadband Network for Public Protection and Disaster Relief (PPDR)) และอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ (NCSA) อีกทั้ง สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (สอทก.) ได้จัดทำพระราชบัญญัติกิจการอวกาศ พ.ศ. ... โดยสาระสำคัญของพระราชบัญญัติดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประเทศไทยมีกฎหมายและหน่วยงานกลางบูรณาการนโยบายและแผนกิจการอวกาศ พัฒนากิจการอวกาศให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายอวกาศแห่งชาติแล้ว และอยู่ระหว่างขั้นตอนการนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานโครงข่ายสื่อสาร คลื่นความถี่ และการใช้งานเครื่องวิทยุโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการรวมทั้งยังมีความท้าทายในการบริหารจัดการสิทธิในชุดเอกสารข่าวดาวเทียม (Package) และสิทธิในการเข้าใช้วงโคจรดาวเทียมของประเทศให้มีประสิทธิภาพและโปร่งใส เพื่อให้เกิดประโยชน์ของการใช้ทรัพยากรชาติให้เกิดความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีแนวทางการสร้างความตระหนักให้ทุกหน่วยงานให้ความสำคัญในการดำเนินการตามแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในระยะต่อไป กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ดศ.) ควรสร้างการรับรู้แก่ทุกภาคส่วนในรายละเอียดและข้อกำหนดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในการใช้สื่อดิจิทัลหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ของประชาชนในชีวิตประจำวัน และสร้างความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการในการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือที่สามารถรองรับการปรับเปลี่ยนคลื่นความถี่เพื่อใช้ในการกิจด้านการบรรเทาสาธารณภัยให้สามารถขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 6

ปี 2562 ●

ปี 2563 ●

การปฏิรูประบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ

● เป้าหมาย ●

หน่วยงานภาครัฐมีการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐและการประชาสัมพันธ์เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์ของภาครัฐ

● ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 ●

หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ในเชิงรุก และหลักสูตรด้านการสื่อสารในยุคดิจิทัลได้รับการบรรจุในการฝึกอบรมของภาครัฐ

สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป

การปฏิรูประบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐมีเป้าหมายในการบูรณาการบริหารจัดการระบบและกระบวนการนำเสนอข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้มีความรวดเร็ว น่าเชื่อถือ โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในรูปแบบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และเร่งรัดการดำเนินงานของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติในเชิงรุกในการนำเสนอข่าวสารที่ถูกต้อง รวมทั้งผลักดันให้มีการจัดตั้งระบบคลังข้อมูลข่าวสารและการพัฒนาบุคลากรของรัฐในด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ในยุคดิจิทัล ทั้งนี้ การดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมามีความท้าทายในประเด็นที่สำคัญ คือ การประสานข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสื่อสารในรูปแบบที่ประชาชนทั่วไปเข้าใจได้ง่ายทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรเฉพาะทางที่มีทักษะความสามารถในการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้และยกระดับความเชื่อมั่นของประชาชนทั้งในและต่างประเทศต่อข้อมูลข่าวสารภาครัฐ โดยสถานการณ์ในช่วงปี 2563 มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสื่อสารไปสู่ลักษณะออนไลน์มากขึ้น ส่งผลทำให้การสื่อสารแบ่งปันข้อมูลต่าง ๆ ทำได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งภาครัฐในฐานะหน่วยงานเจ้าของข้อมูลต้องมีการเผยแพร่หรือประชาสัมพันธ์ข้อมูล เพื่อให้ประชาชนรับทราบข้อมูลที่สำคัญ ถูกต้อง เป็นไปตามข้อเท็จจริงเพื่อป้องกันการสร้างความเสียหายต่อสังคมในวงกว้าง

ในรูปแบบที่ทันสมัย สามารถเข้าถึงและเข้าใจง่าย สอดคล้องตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน จึงเป็นประเด็นสำคัญที่จะต้องเร่งรัดการดำเนินงานให้เกิดการปฏิรูประบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารและการเผยแพร่ผลการดำเนินงานของภาครัฐให้มีความเหมาะสมและแรงจูงใจในการเลือกรับข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ สามารถเทียบเคียงได้จากรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมซึ่งมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานและมีประชาชนให้ความสนใจรับชมและติดตามผ่านช่องทาง Social Media จำนวนมากกว่า 5 ล้านบัญชีผู้ใช้ จึงมีความจำเป็นที่ต้องเร่งรัดการพัฒนาระบบคลังข้อมูลข่าวสาร รูปแบบ วิธีการ และทักษะในการประชาสัมพันธ์ของทุกหน่วยงานภาครัฐให้สามารถเผยแพร่ข้อมูลออกไปให้มีความถูกต้อง รวดเร็ว รองรับวิถีชีวิตของประชาชน การประกอบอาชีพ และการบริหารจัดการภาคส่วนต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

การดำเนินงานที่ผ่านมา กรมประชาสัมพันธ์ได้ดำเนินโครงการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ (ประจำปี และประจำวัน) เพื่อพัฒนาศูนย์ข้อมูลระบบฐานข้อมูลข่าวสารกลาง (PRD News Data Center) ให้เป็นระบบคลังข้อมูล ข่าวสารความรู้อัจฉริยะ และเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารด้านการประชาสัมพันธ์ให้ทันสมัย สามารถตอบสนอง ความต้องการในการให้บริการประชาชน และตอบสนองการทำงานในการเป็นหน่วยงานบริการด้านการประชาสัมพันธ์ พร้อมทั้งเป็นช่องทางในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ และได้ร่วมกับสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (สำนักโฆษก) สำนักงาน ก.พ.ร. กำหนดประเด็นให้ส่วนราชการชี้แจงผ่านระบบไลน์ ID IA IR ชี้แจงประเด็นสำคัญ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ รวมทั้งปรับบทบาทของสถาบัน การประชาสัมพันธ์ให้เป็นสถาบันพัฒนาบุคลากรและวิชาชีพด้านการประชาสัมพันธ์และสื่อสารมวลชนของประเทศ และจัดทำหลักสูตรพัฒนาการสื่อสารในยุคดิจิทัล กำหนดเนื้อหาและการสื่อสารในยุคดิจิทัล เพื่อบรรจุ ในหลักสูตรการอบรมผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรพัฒนาบุคลากร ด้านการประชาสัมพันธ์และสื่อสารมวลชนของประเทศ และได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการสื่อสาร ยุคดิจิทัล เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของภาครัฐมีความรู้และทักษะด้านการสื่อสารในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ สำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรีได้ดำเนินโครงการด้านประชาสัมพันธ์เพื่อสนับสนุนงานในด้านการประชาสัมพันธ์โดยการนำเทคโนโลยี ดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและเกิดประโยชน์ต่อประชาชน นำไปสู่ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมกับภาครัฐ และเพื่อกำหนดทิศทางการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ของประเทศเพื่อให้ประชาชน

มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการรับข้อมูลข่าวสารภาครัฐที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีคุณภาพ แม่นยำ และรวดเร็ว อีกทั้งคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติร่วมกับกรมประชาสัมพันธ์ในฐานะฝ่ายเลขานุการได้จัดทำแผนการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2563 - 2565 (ฉบับปรับปรุงให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบและมีการประกาศใช้แล้ว และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้มีการจัดตั้งศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย เพื่อตรวจสอบเฝ้าระวัง และติดตามการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นเท็จ หรือคาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการเกี่ยวกับการสื่อสารของหน่วยงานของรัฐ ยังขาดการประเมินผลการสร้างการรับรู้ของประชาชนทำให้ไม่ได้รับข้อมูลข้อเสนอของประชาชนเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งการบรรจุหลักสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารในรูปแบบดิจิทัลในการฝึกอบรมของหน่วยงานภาครัฐต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ ประกอบกับรูปแบบของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้จำเป็นที่ภาครัฐจะต้องวางแผนการพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญในการดำเนินการประเมินผลการสร้างการรับรู้ของการสื่อสารข้อมูลสำคัญของหน่วยงาน พร้อมทั้งกำหนดแนวทางและรูปแบบการประชาสัมพันธ์ และผู้รับผิดชอบการให้ข้อมูลของหน่วยงานในแต่ละระดับความสำคัญของข้อมูล รวมถึงการกำหนดให้บุคลากรที่รับผิดชอบด้านการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานเข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาสมรรถนะ และกำหนดเส้นทางอาชีพที่มีความชัดเจน ตลอดจนพิจารณาความเป็นไปได้ในการกำหนดให้การพัฒนาข้อมูลและการสื่อสารของหน่วยงานภาครัฐเป็นตัวชี้วัดที่นำมาประเมินผลการดำเนินงานขององค์กร และการจัดประชุมร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐเกี่ยวกับประเด็นด้านการพัฒนาศูนย์ข้อมูลและการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน

